

ROGER ZELAZNY

SEMNUL HAOSULUI

Traducere de EUGEN CRISTEA

Roger Zelazny (1937-1995) s-a născut în Euclid, Ohio. A absolvit Universitatea Columbia din New York cu o diplomă în teatrul elisabetan și iacobin, fapt reflectat și în scrierile sale.

Prima sa povestire a apărut în 1962, iar din 1969 s-a concentrat exclusiv asupra scrisului. S-a impus rapid, în anii '60, ca fiind unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai New Wave-ului, alături de scriitori ca Brian Aldiss, John Brunner, Philip José Farmer, M. John Harrison, Ursula K. LeGuin, Robert Silverberg și Philip K. Dick.

Literatura sa combină surse de inspirație foarte diverse, de la mitologie (greacă, hindusă, egipteană etc.) la clasicii francezi, britanici și americani ai sfârșitului de secol XIX și începutului de secol XX, până la romanele polițiste din anii '40 ale lui Raymond Chandler. A experimentat constant în materie de stil, trecând adeseori granița dintre fantasy și science fiction.

Seria Amber cuprinde zece romane care au fost publicate între anii 1970 și 1991.

Romanele și nuvelele sale i-au adus, printre altele, șase premii Hugo, trei premii Nebula și două premii Locus.

Mă simțeam vag stânjenit, deși nu puteam spune de ce. Nu părea chiar atât de neobișnuit să bei cu un Iepure Alb, cu un tip scund care semăna cu Bertrand Russell*, cu o Piscică ce rânjea și cu vechiul meu prieten Luke Raynard, care cânta balade irlandeze în timp ce un peisaj ciudat se schimba dintr-o pictură murală în realitate evidentă, în spatele său. Ei bine, eram impresionat de imensa Omidă albastră fumând narghilea, cățărata pe ciuperca gigantică, deoarece știu cât de greu e să îți aprinsă o pipă cu apă. Și totuși, nu asta era. Era scena unei petreceri, și Luke era recunoscut pentru invitații ciudați pe care-i aducea. Atunci de ce să mă fi simțit stânjenit?

Berea era bună și exista chiar și un bufet suedez. Demonii care o torturau pe femeia roșcată legată de țaruș fuseseră atât de strălucitori încât erau dureros de privit. Dispăruți acum, dar toată scena fusese frumoasă. Totul era frumos. Când Luke cântase despre Golful Galway, fusese atât de scânteietor și drăguț încât mi-aș fi dorit să mă scufund și să mă pierd acolo. Trist, în același timp.

Ceva legat de sentiment... Da. Ciudat gând. Când Luke cântă un cântec trist simt melancolia. Când e unul vesel, mă simt extraordinar de fericit. Parcă în aer plutea o cantitate neobișnuită de empatie. Nu conta, bănuiesc. Spectacolul luminilor era splendid...

* Bertrand Russell (1872-1970) — filosof, logician englez, figură de bază a mișcării analitice în filosofia Anglo-americană. Laureat al Premiului Nobel în 1950. (n. t.)

Mi-am sorbit băutura și l-am urmărit pe Humpty clătînându-se în capătul barului. Pentru o clipă am încercat să-mi amintesc când sosisem în acest loc, dar scânteia nu se declanșă. O să-mi amintesc, în cele din urmă. Frumoasă petrecere...

Am privit și am ascultat și am gustat și am simțit, și totul era minunat. Tot ce-mi atrăgea atenția era fascinant. Oare voiam să-l întreb ceva pe Luke? Se pare că da, dar el era ocupat cu cântatul și, oricum, nu mă puteam gândi acum la asta.

Ce făcusem înainte de a ajunge în acest loc? Încercarea de a-mi reaminti nu părea să merite efortul. În niciun caz când totul era atât de interesant aici și acum.

Totuși, parcă era ceva important. Oare din cauza asta mă simțeam stânjenit? Din cauză că lăsasem o treabă neterminată și trebuia să revin la ea?

M-am răsucit s-o întreb pe Pistică dar aceasta se topea iar, încă părând amuzată la culme. Atunci mi-am dat seama că și eu pot face asta. Să mă topesc, vreau să zic, și să merg în altă parte. Oare așa venisem aici și tot așa trebuia să plec? Posibil. Am pus băutura pe tejghea și mi-am frecat ochii și tâmplele. Lucrurile păreau să se amestece în mintea mea.

Deodată, mi-am amintit o imagine de-a mea. Pe o imensă carte de joc. Un Atu. Da. Așa ajunseseam aici. Prin Atu...

Am simțit o mână pe umăr și m-am răsucit. Mâna era a lui Luke, care rânji spre mine în timp ce se apleca spre bar ca să-și umple din nou paharul.

— Reușită petrecere, nu? spuse.

— Mda, reușită. Cum ai găsit locul ăsta? l-am întrebat. Ridică din umeri.

— Am uitat. Cui îi pasă?

Se răsuci, o scurtă sclipire de cristale rotindu-se între noi. Omida scoase un nor de fum purpuriu. O Lună albastră își făcu apariția.

Ce nu e în ordine cu tabloul ăsta? m-am întrebat.

Am avut o bruscă senzație că însușirea mea critică dispăruse pe parcurs, pentru că nu mă puteam concentra asupra anomaliilor pe care le simțeam prezente. Șiam că eram implicat, dar nu distingeam drumul.

Eram implicat...

Eram...

Cum?

Ei bine... Totul începuse când dădusem mâna cu mine însumi. Nu. Greșit. Sună ca în Zen* și nu așa se întâmplase. Mâna pe care o strânsesem ieșise din spațiul ocupat de propria mea imagine de pe cartea de joc care dispăruse. Da, asta a fost... După un tipar.

Mi-am încleștat dinții. Muzica începu iar. Se auzi un ușor zgomot ca o zgârietură lângă mâna mea pe bar. Când m-am uitat, am văzut că halba mea fusese umplută iar. Poate că deja băusem prea mult. Poate că asta îmi împiedica judecata. M-am răsucit. Am privit în stânga, peste locul în care pictura murală devenise peisajul real. Oare asta mă făcea și pe mine parte din pictură? m-am întrebat brusc.

Nu contează. Dacă n-ar mai trebui să gândesc aici... Am început să alerg... spre stânga. Ceva despre locul ăsta îmi bântuia prin minte, și părea imposibil să mă gândesc la proces din moment ce făceam parte din el. Trebuia să plec ca să pot gândi normal, să aflu ce se petrece.

Mă aflam vizavi de bar și în zona aceea a interfeței unde stâncile pictate și arborii deveneau tridimensionali. Mi-am încordat brațele în timp ce pătrundeam. Am auzit vântul fără să-l simt.

Nimic din ceea ce se afla înaintea mea nu părea să se apropie. Mă deplasam, dar...

Luke începu să cânte iar.

M-am oprit. M-am răsucit, lent, pentru că suna ca și cum Luke s-ar fi aflat, practic, lângă mine. Se afla. Mă depărtasem doar câțiva pași de bar. Luke zâmbi și continuă să cânte.

— Ce se-ntâmplă? am întrebat-o pe Omidă.

— Ești prins în lațul lui Luke, răspunse.

— Poți să repeți? am zis.

Scoase un inel de fum albăstrui, oftă ușor, și rosti:

* traducerea în japoneză din chineză: CHAN. Pune accentul pe experiența înțelepciunii și a fost inițiată de un prinț indian devenit călugăr pe nume Bodhidharma. (n. t.)

— Luke e prins într-un laț și tu ești pierdut în versuri.
Asta-i tot.

— Cum s-a-ntâmpat? am întrebat.

— Habar n-am, răspunse.

— Îî, cum scapă cineva din laț?

— Nici asta nu pot să-ți spun.

M-am răsucit spre Pisică, în timp ce începuse iar să-și lărgească rânjetul.

— Bănuiesc că nu știi... am început.

— L-am văzut intrând și, mai târziu, te-am văzut intrând pe tine, roști Pisica, zâmbind superior. Și chiar și pentru locul asta venirile voastre au fost cumva... neobișnuite — ducând-mă la concluzia că măcar unul din voi are de-a face cu magia.

Am încuviințat.

— Venirile și plecările tale ar trebui să se oprească un timp, am remarcat.

— E treaba mea, răspunse. Ceea ce e mai mult decât poate spune Luke.

— Ce vrei să spui?

— Că e prins într-o capcană contagioasă.

— Cum acționează? am întrebat.

Numai că pisica dispăruse și, de data asta, și rânjetul.

Capcană contagioasă? Asta părea să arate că problema era a lui Luke, și că eu fusesem cumva absorbit în ea într-un fel oarecare. Bun raționament, deși încă habar n-aveam care era problema și ce-ar fi trebuit să fac.

Am întins mâna după halbă. Dacă tot nu pot să-mi rezolv problema, măcar să mă bucur de ea. În timp ce sorbeam liniștit, am simțit cum o pereche stranie de ochi palizi, incandescenti, se holbează la ai mei. Nu-i observasem înainte, și ceea ce-i făcea să fie stranii e că se aflau într-un colț întunecat al picturii murale vizavi de mine — asta, și faptul că se deplasau, îndreptându-se lent spre stânga mea.

Era ceva fascinant, când i-am pierdut din vedere, dar încă reușeam să-i urmăresc după agitația ierburilor în timp ce treceau spre zona către care mă îndreptasem eu ceva mai devreme. Și departe, departe în dreapta mea — dincolo de Luke — am descoperit un domn subțiratic într-o vestă neagră, cu

o paletă și o pensulă în mână, care continua să extindă pictura murală. Am luat încă o înghițitură și mi-am întors atenția către evoluția a ceea ce se transformase din realitate plană în tridimensional. Teava metalică a unei arme se ivea între o stâncă și un arbust; ochii palizi străluceau deasupra; o salivă albastră se scurgea din botul negru și se evapora la contactul cu solul. Făptura era fie prea scundă fie foarte ghemuită, și nu-mi dădeam seama dacă îi studiază pe toți cei de față sau numai pe mine. M-am aplecat într-o parte și l-am prins pe Humpty de centură sau de cravată, nu știu exact, chiar în clipa în care era pe punctul de a se prăbuși într-o parte.

— Scuză-mă, am spus. Ai putea să-mi spui ce fel de creatură e asta?

Am arătat într-acolo în timp ce-și făcea apariția — multe picioare, coadă lungă, solzi negri, unduindu-se, și foarte iute. Ghearele erau roșii, și își înalță coada când porni spre noi.

Privirea încetoșată a lui Humpty se îndreaptă spre mine, trecu mai departe.

— Nu mă aflu aici, domnule, încep, ca să remediez ignoranța dvs. zoologică — Dumnezeuule! E...

Creatura stăbătu fulgerător distanța, apropiindu-se rapid. Oare curând va ajunge într-un punct în care fuga sa va deveni o acțiune mecanică — sau efectul se manifesta numai asupra mea pentru că încercam să fug din acest loc?

Segmentele trupului ei alunecau dintr-o parte în alta, șuierând ca o oală sub presiune neetansă, și aburii balelor îi marcau traseul pe ficțiunea picturii. În loc să se reducă, viteza parcă se mărea.

Mâna mea stângă se repezi înainte din proprie inițiativă și o serie de cuvinte țâșni spontan de pe buze. Le-am pronunțat exact în clipa în care creatura traversă interfața pe care eu reușisem s-o străpung mai devreme, retrăgându-se lângă o masă goală și grupându-și membrele ca și cum s-ar fi pregătit să sară.

— Un Bandersnatch!* strigă cineva.

* Creatură fantastică menționată în poemul Jabberwocky al lui Lewis Carroll. Forma sau mărimea creaturii nu e precizată.

— Un cumplit Bandersnatch! rectifică Humpty.

În timp ce pronunțam cuvântul final și executam gestul ultim, imaginea Logrusului înota dinaintea viziunii mele interioare. Creatura întunecată, care tocmai își întinsese ghearele din față, le retrase brusc, se agăță cu ele de partea din stânga sus a pieptului, își roti ochii, scoase un geamăt ușor, expiră greoi, se prăbuși pe podea și se rostogoli pe spate, cu nenumăratele picioare întinse în sus în aer.

Rânjetul Pisicii se ivi deasupra creaturii. Gura i se mișcă.

— Un cumplit Bandersnatch *mort!* rosti.

Rânjetul se îndreptă spre mine, restul Pisicii urmându-l ca un fel de reflex tardiv.

— Asta a fost o vrajă pentru atac de cord, nu-i așa? întrebă.

— Presupun că da, am spus. A fost un fel de reflex. Mda, acum îmi amintesc. Aveam totuși pregătită vraja asta.

— Așa am zis și eu, remarcă Pisica. Eram sigură că e vorba de ceva magic în toată petrecerea asta.

Imaginea Logrusului care îmi apăruse în timpul vrăjii declanșase în același timp o luminiță în podul colbuit al minții mele. Vrajitorie. Bineînțeles.

Eu — Merlin, fiu al lui Corwin — sunt un vrăjitor, dintr-o specie întâlnită adesea în zonele pe care le-am frecventat în ultimii ani. Lucas Raynard — cunoscut și drept Prințul Rinaldo din Kashfa — este și el vrăjitor, deși de un stil diferit față de al meu. Iar Pisica, care părea cumva versată în asemenea chestiuni, se prea poate să fi avut dreptate când evaluase situația noastră ca fiind conținutul unei vrăji. Un asemenea loc e unul dintre puținele medii în care sensibilitatea și antrenamentul meu nu prea mă ajută informându-mă despre natura situației dificile. Aceasta pentru că însușirile mele vor fi și ele implicate în manifestare, și subiect al forțelor acesteia, dacă ceea ce se petrece ar fi măcar ceva logic. M-a șocat asemeni unei orbiri în culori. Nu găseam nicio cale de a spune sigur ce se petrece, fără un ajutor din afară.

În timp ce meditam la toate acestea, caii și oamenii Regelui sosiră dincolo de ușile batante de la intrare. Bărbații intrară și legară frânghiile pe carcasa Bandersnatch-ului. Caii traseră creatura afară. Humpty coborâse să facă o vizită la toaletă în

răstimp. La întoarcere, constată că nu reușește să-și reia poziția pe tejghea. Strigă spre oamenii Regelui să-i dea o mână de ajutor, dar aceștia erau ocupați cu târâtul Bandersnatch-ului mort printre mese și îl ignorară.

Luke se plimba tacticos, zâmbind.

— Deci ăsta a fost un Bandersnatch, remarcă. Întotdeauna m-am întrebat cum arată. Acum, dacă am putea pune mâna pe un Jabberwock care să...

— Sst! avertiză Pisica. S-ar putea să fie undeva în pictura murală și s-ar putea să tragă cu urechea. Nu-l stârniți! S-ar putea să bântuie prin pădure* și să dea de noi. Amintiți-vă fâlcile care mușcă, ghearele care apucă! N-o căutați cu lumâna...

Pisica aruncă o privire rapidă către perete și pătrunse și ieși din existență de mai multe ori într-o succesiune rapidă. Ignorând asta, Luke remarcă:

— Tocmai mă gândeam la ilustrația lui Tenniel**.

Pisica se materializă la celălalt capăt al barului, dădu pe gât băutura Pălărierului și rosti:

— Aud bolboroseala, și în stânga apar ochi de foc.

Am privit spre perete și, la rândul meu, am văzut ochii incandescenti și am auzit un sunet neobișnuit.

— Ar putea fi orice, remarcă Luke.

Pisica se îndreaptă spre un rastel din dosul barului și întinse lăbuța în sus unde pe perete atârna o armă ciudată, sclipind și mișcându-se în umbră. Luă arma și o făcu să alunece de-a lungul barului; ajunse în fața lui Luke.

— Mai bine să ai Spada Vorpals*** în mână, asta-i tot ce pot să spun.

Luke izbucni în râs, dar eu priveam fascinat dispozitivul care arăta ca și cum ar fi fost făcut din aripi de fluture și lumină de Lună împăturită.

* În original: whiffing through the tulgey wood. Citat din Lewis Carroll, „Alice dincolo de oglindă”. Un fel de pădure fermecată, ciudată (n. t.)

** Tenniel, Sir John — celebrul ilustrator al seriei „Alice”. (1820-1914) (n. t.)

*** Spada Vorpals apare în poemul nonsens „Jabberwock” al lui Lewis Carroll, simbolizând o spadă cu puteri magice. Cuvântul provine din amestecul cuvintelor „verbal” și „gospel”. (n. t.)

Atunci am auzit din nou bolboroseala.

— Nu stați acolo și vă holbați! spuse Pisica, golind paharul lui Humpty și dispărând iar.

Continuând să chicotească, Luke întinse halba pentru încă un rând. Stăteam acolo și mă gândeam la nimic. Vraja pe care o folosisem pentru a distruge Bandersnatch-ul îmi modificase gândirea într-o manieră neobișnuită. Pentru o clipă, consecința a fost că lucrurile începeau să mi se limpezească în minte. Am atribuit asta imaginii Logrusului pe care o privisem o clipă. Și astfel, l-am chemat iar.

Semnul se ridică înaintea mea, pluti în aer. L-am ținut acolo. L-am privit. Era ca și cum un vânt rece începea să-mi sufle prin minte. Mici fragmente schimbătoare de memorie erau aduse la un loc, se asamblau ele însele într-o țesătură totală, se umpleau de înțeleșuri. Bineînțeles...

Bolboroseala deveni mai tare și am văzut umbra Jabberwock-ului strecurându-se printre copacii îndepărtați, cu ochii ca niște lumini de aterizare, cu o mulțime de margini tăioase pentru mușcat și apucat...

Și nu conta deloc. Pentru că acum îmi dădeam seama ce se petrece, cine era responsabil, cum și de ce.

M-am înclinat mult în față, astfel încât articulația degetului să atingă ușor vârful cizmei drepte.

— Luke, am rostit, avem o problemă.

Se depărtă de bar și îmi aruncă o privire.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă.

Cei din neamul Amberului sunt capabili de eforturi cumplite. Suntem de asemeni în stare să îndurăm și lovituri destul de nasoale. Astfel că, printre noi, aceste lucruri tind să se neutralizeze într-o anumită măsură. În consecință, cineva trebuie să pună la punct aceste treburi, mai ales dacă te aștepți la ele...

Mi-am repezit pumnul cu toată forța și l-am surprins pe Luke cu o lovitură în falcă, lovitură care l-a ridicat de la pământ, l-a rotit și l-a azvârlit pe o masă care s-a sfărâmat sub greutatea lui, continuând să alunece pe toată lungimea tejghelei unde, în sfârșit, se opri grămadă la picioarele unui liniștit gentleman cu-înfățișare-victoriană — care lăsase să-i